

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพลเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพล
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพลเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพลเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ในด้าน

- 3.1 ความสนใจใฝ่เรียนรู้
- 3.2 จิตสาธารณะ
- 3.3 รักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายเด็กและเยาวชนหลายชุมพลเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มที่ 1	คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านหลายชุมพล
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำชุมชนรวม จำนวน 14 คน
กลุ่มที่ 2	ผู้บริหารและครู จำนวน 6 คน
กลุ่มที่ 3	ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 15 คน
กลุ่มที่ 4	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
ปีการศึกษา 2553 จำนวน 88 คน

ขอบเขตตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. สภาพปัญหาและความต้องการ
2. รูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
3. ผลการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในด้าน

3.1 ความสนใจใฝ่เรียนรู้

3.2 จิตสาธารณะ

3.3 รักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบบันทึกเอกสาร

2. ประเด็นการสนทนากลุ่มแบบเจาะลึกเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาเด็กและเยาวชนครอบคลุมความสนใจใฝ่เรียนรู้ จิตสาธารณะ และความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาองค์ความรู้ชุมชนจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตำบลพลายชุมพล และวิเคราะห์จำแนกเป็นหมวดหมู่เพื่อการนำเสนอ

2. จัดการสนทนากลุ่มแบบเจาะลึก (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาเด็กและเยาวชนครอบคลุมความสนใจใฝ่เรียนรู้ จิตสาธารณะและ ความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ณ โรงเรียนบ้านพลายชุมพล ในวันที่ 12 ธันวาคม 2553 คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนตำบลพลายชุมพล ณ โรงเรียนบ้านพลายชุมพล โดยแบ่ง ผู้เข้าร่วมประชุมเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านพลายชุมพล

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำชุมชนรวมจำนวน 14 คน

ผู้นำการอภิปราย ได้แก่ รองศาสตราจารย์ วิจารณ์ พงศ์อาจารย์

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูจำนวน 6 คน

ผู้นำการอภิปราย ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิวันท์ ชาญวิชัย

กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วยผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 15 คน

ผู้นำการอภิปราย ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัทธรา วงศ์แสงเทียน

กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 88 คน ผู้นำการอภิปราย ได้แก่

ดร.กฤตยากาญจน์ โตพิทักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญานิษฐ์ ศศิวิมล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสนทนากลุ่มแบบเจาะลึกใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัยและนำเสนอเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาเด็กและเยาวชนพลายชุมพล นิษักรักการอ่าน ความสนใจใฝ่เรียนรู้

1. สภาพปัญหา

ผลการสนทนากลุ่มคณะกรรมการการศึกษาและผู้นำชุมชน ครูและผู้บริหาร ผู้ปกครอง มีความเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับเด็ก มีดังนี้

- (1) เด็กไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ฝึกฝนวินัยในตนเองจากพ่อแม่ เนื่องจากส่วนใหญ่ครอบครัวแตกแยก อยู่กับตายาย ปู่ย่า หรือพ่อแม่ไม่มีเวลาต้องหาเช่ากินค่า
- (2) นักเรียนไม่ชอบอ่านหนังสือหรือไม่ค่อยได้ใช้บริการห้องสมุด ดูแต่ทีวีและเล่นเกม
- (3) นักเรียนอ่านหนังสือไม่คล่องเขียนไม่คล่อง โดยเฉพาะเด็กพิการซ้ำซ้อนมีปัญหา

มาก

- (4) นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจอ่านหนังสือ ต้องใช้วิธีการบังคับเคี่ยวเข็ญ
- (5) นักเรียนยังขาดทักษะการพูดและการกล้าแสดงออก

ปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียน/ครู มีดังนี้

- (1) โรงเรียนยังไม่มามาตรการในการจูงใจให้นักเรียนใช้ห้องสมุดหรืออ่านหนังสือ
- (2) ปัญหาครูปล่อยปละละเลยไม่กวดขันการท่องสูตรคูณ การอ่านหนังสือเท่าที่ควร

ปัญหาเนื่องจากสภาพแวดล้อม

- (1) ร้านเกมในหมู่บ้านมากทำให้เกิดสภาพการติดเกมของเด็กนักเรียนค่อนข้างสูง
- (2) สื่อโทรทัศน์น่าสนใจมากกว่าการอ่านหนังสือทำให้เด็กดูทีวีไม่อ่านหรือทบทวน

หนังสือตำรา

2. ความต้องการในการพัฒนา

คณะกรรมการการศึกษาและผู้นำชุมชน ครูและผู้บริหาร ผู้ปกครอง มีความต้องการสอดคล้องกันดังนี้

- (1) โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ และฝึกทักษะการอ่าน การพูด การเขียนให้มากขึ้น รวมทั้งจัดกิจกรรมสร้างนิษักรักการอ่าน ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น

- ทำซ้ำให้เด็กอ่านหนังสือ จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- จัดกิจกรรมจูงใจให้รักการอ่านให้หลากหลายรูปแบบ และสัมพันธ์กับวันสำคัญ

ต่างๆ ของชาติ เช่น เริ่มจากการ์ตูน ประกวดแข่งขัน

- ฝึกให้นักเรียนเขียนตามคำบอก ให้ท่องสูตรคูณ สอนซ่อมเสริมทุกวัน

(2) เทศบาลพลายชุมพลควรร่วมมือกับโรงเรียน และผู้ปกครองพัฒนาคุณลักษณะนิสัยรักการอ่านให้นักเรียนด้วยการส่งเสริมงบประมาณ ให้กับโรงเรียน จัดศูนย์การเรียนรู้ หรือห้องสมุดของเทศบาลเพื่อส่งเสริม นักเรียน ผู้ปกครองมาเรียนรู้ร่วมกัน จัดกิจกรรมร่วมกัน กับโรงเรียน และผู้ปกครองให้หลากหลายรูปแบบ เป็นต้น

(3) ครูควรจะมีการเยี่ยมบ้านสอบถามพฤติกรรมของนักเรียน ติดตามดูแลและส่งเสริมความสนใจใฝ่รู้ในหลายๆด้าน

จิตสาธารณะ

1. สภาพปัญหา

กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน มีความคิดเห็นตรงกันว่าจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่ต้องเริ่มพัฒนาที่ครอบครัวเป็นหลักก่อน ปัญหาส่วนใหญ่จึงเป็นปัญหาที่มาจากครอบครัว กล่าวคือ

(1) ผู้ปกครองหรือพ่อแม่ส่วนใหญ่ที่มีฐานะดีๆ จะไม่ค่อยฝึกให้ลูกทำงานบ้านซึ่งเป็นพื้นฐานของการทำงานเพื่อส่วนรวม

(2) ผู้ใหญ่ยังไม่สามารถเป็นแบบอย่างกับเด็กในชุมชนได้ อาทิ ไม่สนใจร่วมกิจกรรมชุมชน และเห็นว่า ทรัพย์สินของส่วนรวมเสียหายต้องเป็นหน้าที่ของภาครัฐ เช่น เทศบาล

(2) ปกครองหรือพ่อแม่สมัยใหม่จะไม่ค่อยพาบุตรหลานไปวัดเพื่อให้เด็ก ๆ ช่วยงานที่วัด จะไปร่วมทำบุญในวันงานเทศกาลเท่านั้น

ผลจากการสนทนากลุ่มกับครูและผู้บริหาร พบว่า นักเรียนเข้าใจและแสดงความคิดเห็นในเชิงบวกเกี่ยวกับจิตสาธารณะ แต่ยังไม่เกิดการปฏิบัติ และนอกจากนี้ครูกับผู้ปกครองมีความเห็นพ้องกันว่า นักเรียนยังขาดจิตสาธารณะด้วยตนเอง การรับผิดชอบงานส่วนรวมต้องเกิดจากครูหรือผู้ปกครองร้องขอ หรืออยู่ในการควบคุมของครู

2. ความต้องการในการพัฒนา

กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน กลุ่มครูและผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปกครองมีความต้องการดังนี้

(1) ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนานักเรียนกับโรงเรียน และมีส่วนร่วมส่งเสริมคุณธรรมด้านนี้ โดยชักชวนให้ประพฤติปฏิบัติเป็นตัวอย่างกับนักเรียน

(2) เร่งพัฒนาคุณลักษณะการมีจิตสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมโดยวิธีการต่างๆ เช่น จัดโครงการ/กิจกรรมให้นักเรียนได้ร่วมมือกัน วางแผนการทำงานร่วมกัน ให้นักเรียนได้ศึกษาจากสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นตัวอย่าง หรือโรงเรียนได้อบรมในตอนเช้า ก่อนจัดกิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ลูกเสือ เป็นต้น

ความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. สภาพปัญหา

กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน กลุ่มครูและผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลสภาพปัญหา สรุปได้ดังนี้

(1) เด็กและเยาวชน รวมทั้งคนในชุมชนทั่วไปไม่ค่อยให้ความสนใจวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

(2) ขาดการรวบรวมจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ เทศบาลพลายชุมพลเคยจัดให้มีศูนย์วัฒนธรรมแต่ดำเนินการไม่ต่อเนื่อง

(3) ไม่มีงบประมาณค่าตอบแทนภูมิปัญญาที่เชิญมาเป็นวิทยากร

(4) มีการบูรณาการความรู้ด้านภูมิปัญญาในการจัดการเรียนการสอน แต่ยังขาดการพัฒนาจิตสำนึกความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

2. ความต้องการในการพัฒนา

กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน กลุ่มครูและผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปกครองมีความต้องการดังนี้

(1) โรงเรียนควรทำหน้าที่เป็นหลักในการรักษา สืบทอด อนุรักษ์ภูมิปัญญา โดยมีวิธีการต่างๆ เช่น การเชิญภูมิปัญญาบุคคลมาสอนเกี่ยวกับการทำอาหาร ขนมโบราณ การทำยาสมุนไพร การรำพื้นบ้าน เป็นต้น

(2) ควรมีการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ชัดเจน และรวบรวมเป็นฐานข้อมูลไว้เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน

(3) ควรให้นักเรียนได้เรียนรู้ข้อมูลภูมิปัญญา และจัดกิจกรรม ให้นักเรียนเห็นความสำคัญอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพลเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้แนวคิดการพัฒนา

การเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project-Based Learning) การจัดการเรียนรู้แบบสาธิต (Demonstration Method) การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การเรียนรู้ทุกสถานที่ ทุกเวลา และให้ชุมชนมีส่วนร่วม ตลอดจนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Education) ซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กระบวนการการพัฒนา ลักษณะของรูปแบบการพัฒนาจัดทำเป็นค่ายการเรียนรู้ 3 ฐาน คือ

ฐานที่ 1 ฐานความสนใจใฝ่เรียนรู้

ฐานที่ 2 ฐานจิตสาธารณะ

ฐานที่ 3 ฐานรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดยแต่ละฐานจะมีกระบวนการพัฒนาเป็นรูปแบบเดียวกัน ได้แก่ การสำรวจความต้องการในการพัฒนา การกำหนดตัวชี้วัด/สภาพ/คุณลักษณะที่พึงประสงค์ การจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ และฐานการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมหลากหลาย มีการพัฒนาเป็นระยะๆ และกำกับติดตามหนุนเสริมและการแสดงนิทรรศการสรุปความรู้

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพลเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

3.1 ผลการศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนและหลังการพัฒนา สรุปได้ว่า

ความรู้ความเข้าใจด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ของเด็กและเยาวชนหลายชุมพลด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนการพัฒนาได้คะแนนร้อยละ 46.50 อยู่ในระดับน้อย และหลังการพัฒนาได้คะแนนร้อยละ 61.60 อยู่ในระดับปานกลาง

3.2 ผลการศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ด้านจิตสาธารณะ และด้านความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนและหลังการพัฒนาจากการประเมินของครู สรุปได้ว่า

ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นหลังการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพลสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการประเมินของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะและด้านความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ก่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชนมีการปฏิบัติในระดับปานกลางและหลังการพัฒนามีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน

การเปรียบเทียบผลการประเมินของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของเด็ก และเยาวชนหลายชุมพลหลังการพัฒนามีการปฏิบัติหรือแสดงออกมากกว่าก่อนการพัฒนาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ด้านจิตสาธารณะและด้านความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนและหลังการพัฒนาจากการประเมินตนเอง

ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ ด้านความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของเด็กและเยาวชนหลายชุมพล ก่อนและหลังการพัฒนาส่วนใหญ่มีการปฏิบัติหรือการแสดงออกอยู่ในระดับปานกลางยกเว้นด้านความรักภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นหลังการพัฒนามีการปฏิบัติหรือแสดงออกอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับคุณลักษณะ ด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของเด็ก และเยาวชนหลายชุมพล หลังการพัฒนามีการปฏิบัติหรือการแสดงออกมากกว่าก่อนการพัฒนาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญและสามารถนำมาเป็นประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ จิตสาธารณะ และความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจนัก ทั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของเกษมสุข ศรีขนา (2552) ที่พบว่าจุดด้อยของนักเรียนที่ควรได้รับการพัฒนาคือ ด้านการพัฒนาการใฝ่รู้ใฝ่เรียนหรือความสนใจใฝ่รู้ และแนวคิดของ สมพงษ์ สิงหะพล (2542) ที่ว่าคนไทยยังขาดจิตสำนึกการอยู่ร่วมกันหรือการคำนึงถึงผู้อื่น ทั้งนี้ปัญหาของนักเรียนที่ได้จากกลุ่มคนสามกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน กลุ่มครูและผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปกครองมีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ ปัญหาการพัฒนาเด็กส่วนใหญ่เกิดจากครอบครัวของนักเรียนเป็น

หลัก นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ อาทิ ตายาย ปู่ย่า เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากมีปัญหาครอบครัวแตกแยก บิดามารดาต้องไปประกอบอาชีพต่างจังหวัดไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่หรือการฝึกวินัยในตนเอง หรือที่อยู่กับครอบครัวบิดามารดาประกอบอาชีพหาเช้ากินค่ำไม่มีเวลาดูแล ปัญหาดังกล่าวจึงก่อให้เกิดผลกระทบตามมาทั้งด้านปัญหาด้านการสนใจใฝ่รู้ จิตสาธารณะและความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้น กลุ่มกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน กลุ่มครูและผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปกครองมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ปัญหาของนักเรียนจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยความร่วมมือกันระหว่างองค์กรครอบครัว โรงเรียน และชุมชน (เทศบาล) ที่ต้องร่วมมือกันพัฒนาเยาวชนหลายชุมพล โดยมีโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาโดยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและสอดแทรกเข้าไปกับการเรียนการสอน มีครอบครัวที่ใส่ใจดูแลเป็นหลัก และมีชุมชนคอยสนับสนุนและให้ความร่วมมือ ซึ่งในที่นี้กลุ่มกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน กลุ่มครูและผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปกครอง มีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนว่า ชุมชนโดยเทศบาลตำบลพลหลายชุมพลควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงาน และคนในชุมชนควรเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งมีครอบครัวพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้เริ่มพัฒนาและประดับประดาเป็นอันดับแรก นอกจากนี้กลุ่มครูและผู้บริหารโรงเรียนยังมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรและโครงการต่าง ๆ และมีการฝึกซ้ำ สอดคล้องกับแนวคิดของกุลธร เลิศสุริยะกุล. (ม.ป.ป.) ที่ว่าการพัฒนาคนควรยึดชุมชนเป็นฐานของการพัฒนาโดยใช้ศักยภาพและทรัพยากรในชุมชนเป็นหลัก ให้ทุกภาคส่วนของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา จะทำให้เกิดพลังชุมชนที่เข้มแข็ง อันจะเป็นรากฐานที่มั่นคงในการเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้ยั่งยืนต่อไป และสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาจิตสาธารณะของชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552 : 96-98) ที่ว่าการพัฒนาจิตสาธารณะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสถาบันครอบครัว ชุมชน โรงเรียน สถาบันศาสนา และสื่อมวลชน จัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่องทำซ้ำผ่านการปฏิบัติจริง มีการจัดการเรียนการสอนผ่านกลยุทธ์ที่หลากหลาย โดยมีผู้ใหญ่เป็นตัวแบบ

2. ความรู้ความเข้าใจด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ของเด็กและเยาวชนหลายชุมพลด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนการพัฒนาได้คะแนนร้อยละ 46.50 อยู่ในระดับน้อย และหลังการพัฒนาได้คะแนนร้อยละ 61.60 อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ด้านจิตสาธารณะ และด้านความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนและหลังการพัฒนาจากการ

ประเมินของครูและนักเรียน สรุปได้ว่า คุณลักษณะด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ด้านจิตสาธารณะ และด้านความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผลการพัฒนาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งจิตร กองคำ (2541) ที่ทำการวิจัยเพื่อศึกษาจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นันทวัฒน์ ชุนชี (2546) ที่ทำการศึกษากการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง (2547) ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้านบทบาทสมมติกับตัวแบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่พบว่า หลังจากการพัฒนาด้วยกิจกรรมหรือการจัดประสบการณ์เรียนรู้แล้ว นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงขึ้น ที่ทำการศึกษาค้นคว้าที่เป็นเช่นนั้นเนื่องมาจากเด็กและเยาวชนได้ผ่านการพัฒนาโดยรูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพลเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผ่านการปฏิบัติจริง การเรียนแบบร่วมมือ การฝึกกระบวนการกลุ่ม การทำโครงการ การจัดกิจกรรมฐานเรียนรู้ เป็นต้น ทั้งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รวมทั้งมีการทำงานเป็นเครือข่ายสอดคล้องกับแนวคิดของพิริยา นิลมาตร (2550) ที่ว่า การพัฒนาคุณลักษณะด้านการช่วยเหลือสังคมนั้นควรดำเนินการในลักษณะของเครือข่าย มีการประสานงานภายในและภายนอกเครือข่ายจะทำให้เกิดพลังในการสร้างสรรค์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้การจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้เน้นฝึกการปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง มีการทวนซ้ำเพื่อให้เด็กเยาวชนพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552 : 96-98) ที่กล่าวถึงการพัฒนาจิตสาธารณะในเด็กกว่าควรทำซ้ำผ่านการปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นนิสัย นอกจากนี้รูปแบบการพัฒนาดังกล่าวยังผ่านการสร้างตามขั้นตอนหลักการทฤษฎีและผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาที่ได้จากการสนทนากลุ่มแบบเจาะลึก และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เน้นการพัฒนาเป็นองค์รวมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และจัดกิจกรรมหลากหลายผ่านฐานการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติในสภาพจริง รวมทั้งมีการนิเทศติดตามผลการพัฒนา มีการจัดนิทรรศการเพื่อแสดงผลการพัฒนาของผู้เรียนเชิงประจักษ์

ปัญหาและอุปสรรคในการนำรูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพลไปใช้

1. การจัดค่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามฐานเรียนรู้มีเวลาน้อย นักเรียนบางส่วนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม เพราะต้องติดตามผู้ปกครองไปทำงานที่อื่น และช่วงเวลาดังกล่าวไม่มีแรงจูงใจที่จะทำให้นักเรียนมีความสนใจจะเข้าร่วม ประกอบกับครูมีภารกิจในการประเมินผลการสอบของนักเรียนและเตรียมงานเพื่อรับการประเมินภายนอกจาก สมศ.

2. การนำผลการเข้าค่ายไปสู่การปฏิบัติจริงในช่วงปิดภาคเรียน ทำให้ขาดการกำกับติดตามจากครู และผู้ปกครอง รวมทั้งผู้วิจัยที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
3. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเท่าที่ควร เนื่องจากการเข้าร่วมเวทีประชาคม มีผู้ปกครองมาเพียงบางส่วน จึงขาดการสร้าง ความเข้าใจ และประสานงานกับผู้ปกครอง ประกอบกับผู้ปกครองมีความคิดว่า ควรเป็นหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาเด็ก
4. ระยะเวลาในการพัฒนาควรต้องมีความต่อเนื่องและอาศัยความร่วมมือจากทุกส่วน โดยมีเทศบาลพลายชุมพล โรงเรียน และชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. ควรนำรูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนพลายชุมพลเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับความต้องการจำเป็น และตระหนักถึงปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามเนื่องจากช่วงเวลาในการทำวิจัยมีเวลาจำกัด จึงส่งผลต่อการนำรูปแบบไปใช้ที่จำเป็นที่มีระยะเวลาในการพัฒนาคุณลักษณะค่อนข้างจำกัด ดังนั้นครูหรือผู้ที่สนใจต้องการนำไปใช้ควรให้ความสำคัญกับระยะเวลาที่จำเป็นต้องจัดกิจกรรมทวนซ้ำให้นักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนพลายชุมพลเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ครั้งนี้ยังขาดการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ในการพัฒนารูปแบบฯ ของคณะครูและระยะที่นำไปใช้ โรงเรียนอยู่ระหว่างการสอปลายภาคจึงทำให้เกิดผลกระทบบ้าง ซึ่งในสภาพจริงการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียนในระยะยาวควรจัดการให้ยืดหยุ่นและเข้ากับวิถีการทำงานของครูและโรงเรียน
3. ควรออกแบบกิจกรรมให้มีความหลากหลาย ต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมกับการพัฒนาเพื่อใช้เป็นแรงกระตุ้นชุมชนให้เกิดความใส่ใจดูแลเยาวชนอันเป็นทรัพยากรสำคัญของชุมชนไปในตัว และเป็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนควบคู่ไปกับการพัฒนาผู้ปกครองให้รับรู้และเข้าใจความต้องการของบุตรหลาน
4. การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในกรณีที่มีโรงเรียนมีข้อจำกัดในด้านกำลังคนและงบประมาณ อาจจะพัฒนาไปที่ละด้าน โดยวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และเรียงลำดับความต้องการจำเป็นเพื่อให้เกิดผลเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เป็นจุดเน้นของโรงเรียนและชุมชน
2. ควรทำวิจัยเชิงพัฒนาเจาะลึกประเด็นปัญหาของนักเรียน จัดกลุ่มปัญหา และเรียงลำดับความจำเป็นเร่งด่วน พร้อมทั้งวิธีการพัฒนาให้เกิดผลเชิงประจักษ์ รวมทั้งเน้นการเข้าถึงปัญหาวิจัยด้วยวิธีการเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ผลที่ชัดเจน